

RASTISLAV KOTULIČ (ED.)

ZBORNÍK VEDECKÝCH PRÁČ
KATEDRY EKONÓMIE A EKONOMIKY
ANNO 2008

PREŠOV

Názov: ZBORNÍK VEDECKÝCH PRÁČ KATEDRY EKONÓMIE A EKONOMIKY ANNO 2008

Ročník: tretí
Editor: doc. Ing. Rastislav Kotulič, PhD.
Redakčná rada: doc. Ing. Rastislav Kotulič, PhD. (predseda)
PaedDr. Patrik Derfiňák (podpredseda)
doc. PhDr. Martin Klus, PhD.
Ing. Ivana Butoracová Šindleryová, PhD.
Mgr. Róbert Klobucký, PhD.
Ing. Peter Adamišin, PhD.

Autori: Peter Adamišin, Radoslav Bajus, Viktória Bobáková, Dušan Butorac, Ivana Butoracová Šindleryová, Daniela Čverhová, Patrik Derfiňák, Marcela Domenová, Renáta Feketeová, Jaroslava Hečková, Jozef Hlivjak, Lenka Hudáková Stašová, Emília Huttmanová, Alexandra Chapčáková, Miroslav Sabol, Mária Jusková, Rastislav Kerul, Dana Kiseláková, Rastislav Kotulič, Michal Mrva, Erika Palenčárová, Juraj Rákoš, Patrik Škultéty, Róbert Štefko, Juraj Tej, Radoslav Tušan, Zuzana Závorská.

ZA OBSAH PRÍSPEVKOV ZODPOVEDAJÚ JEDNOTLIVÍ AUTORI

Recenzenti: prof. Ing. Jiří Kern, CSc.,
prof. Ing. Igor Liberko, CSc.,
PhDr. Ľudovít Hallon, CSc.
Vydavateľ: Prešovská univerzita v Prešove, 2008
Publikácia bola vydaná elektronicky v Digitálnej knižnici UK PU:
<http://www.pulib.sk/web/kniznica/elpub/dokument/Kotulic7>

© Text – Kotulič, R., autori, 2008

© Prešovská univerzita v Prešove, 2008

ISBN 978-80-8068-798-4

Názov diela   Zborník vedeckých prác katedry ekonómie a ekonomiky ANNO 2008

Editor   doc. Ing. Rastislav Kotulič, PhD.

Vydala   © Prešovská univerzita v Prešove, 2008

ISBN   978-80-8068-798-4

Rozsah   398 s.

Umiestnenie   Dokument je umiestnený na [www stránke Univerzitetnej knižnice PU](http://www.pulib.sk/elpub/FM/Kotulic7/index.html)
Intranet: <http://www.pulib.sk/elpub/FM/Kotulic7/index.html>
Internet: <http://www.pulib.sk/elpub2/FM/Kotulic7/index.html>

Dostupné od: 11.07.2008

OBSAH

3

PREDSLOV

4

VEDECKÉ ŠTÚDIE A ČLÁNKY

**METODOLOGICKÉ PRÍSTUPY HODNOTENIA
ENVIRONMENTÁLNYCH INVESTÍCIÍ Z EKONOMICKÉHO**

HĽADISKA

**METHODOLOGICAL APPROACHES TO EVALUATION OF
ENVIRONMENTAL INVESTMENT IN THE TERM OF ECONOMY**

Peter Adamišín

8

**PREFERENCIA PODPORŇÝCH SCHÉM FINANCOVANIA
PROJEKTOV**

**PREFERENCE OF SUPPORTING SCHEMES OF PROJECT
FINANCING**

Peter Adamišín

15

**PROCES VYHODNOCOVANIA NÁKLADOV V RÁMCI
CONTROLLINGU V PODNIKU VSH, A.S.**

**PROCESS OF COSTS EVALUATION IN CONTROLLING FOR
COMPANY VSH, A.S.**

Radoslav Bajus

26

**APLIKÁCIA KRÍZOVÉHO MANAŽMENTU NA MALOM A
STREDNOM PODNIKU ZAOSTÁVAJÚCEHO REGIÓNU S
PRIMÁRNYM ZAMERANÍM NA VÝZNAM ĽUDSKÝCH ZDROJOV
V ORGANIZÁCIÍ**

**CRISIS MANAGEMENT APPLICATION TO A SMALL AND
MEDIUM BUSINESS IN THE BACK-WARDED REGION**

46

PRIMARILY DEVOTED TO THE IMPORTANCE OF HUMAN
RESOURCES WITHIN ORGANIZATION

Ivana Butoracová Šindleriová – Dušan Butorac

73

ANALÝZA A NÁVRH REGIONÁLNEHO ROZVOJA OBCÍ
PREŠOVSKÉHO SAMOSPRÁVNÉHO KRAJA S ORIENTÁCIOU
NA OBCE LEŽIACE NA TRASE PREŠOV - BARDEJOV
ANALYSIS AND APPLICATION REGIONAL DEVELOPMENT IN
PREŠOV AUTONOMOUS REGION WITH ORIENTATION FOR
VILLAGES SITUATED ON THE ROAD PREŠOV - BARDEJOV
Daniela Čverhová

ŽIVNOSTENSKÝ ÚVERNÝ ÚSTAV, DRUŽSTVO S R. O. V
PREŠOVE A JEHO PÔSOBIENIE V ROKOCH 1924-1948

87

Patrik Derfiňák

POTRAVINY A NÁPOJE - VARIABILITA STRAVOVANIA A CENY
TOVAROV V STREDOVEKOM PREŠOVE

106

Marcela Domenová

OCEŇOVANIE MAJETKU A ZÁVÄZKOV AKO VÝZNAMNÝ
NÁSTROJ METODIKY ÚČTOVNÍCTVA
MEASUREMENT OF THE ASSETS AND LIABILITIES AS
IMPORTANT INSTRUMENT IN THE ACCOUNTING
METHODOLOGY **Renáta Feketeová**

133

MULTIKRITERIÁLNE HODNOTENIE INOVAČNEJ VÝKONNOSTI
SR A ČLENSKÝCH ŠTÁTOV EURÓPSKEJ ÚNIE
MULTICRITERIAL EVALUATION OF INNOVATION
PERFORMANCE OF SLOVAK REPUBLIC AND MEMBER STATES
OF EUROPEAN UNION
Jaroslava Hečková

144

REGRESNÁ ANALÝZA VZÁJOMNEJ PODMIENENOSTI
ROZVOJA HIGH-TECH ODVETVÍ A VÝDAVKOV NA VÝSKUM A
VÝVOJ
REGRESSION ANALYSIS OF HIGH-TECH INDUSTRY
DEVELOPMENT AND GENERAL EXPENDITURES ON
RESEARCH AND DEVELOPMENT

156

Jaroslava Hečková – Viktória Bobáková

POZNATKOVÉ INTENZÍVNE SLUŽBY A ICH VÝZNAM PRI
GENEROVANÍ A DIFÚZII POZNATKOV
KNOWLEDGE-INTENSIVE BUSINESS SERVICES AND THEIR
ASSIGNMENT BY GENERATION AND DIFFUSION OF
KNOWLEDGE
Jaroslava Hečková – Emília Huttmanová

172

BUSINESS SERVICES AND THEIR CONTRIBUTION TO
ECONOMIC GROWTH WITHIN EUROPEAN UNION
**Jaroslava Hečková – Emília Huttmanová – Alexandra
Chapčáková**

185

TEORETICKÉ VÝCHODISKÁ PROBLEMATIKY KONKURENČNEJ
SCHOPNOSTI EKONOMIKY
THEORETICAL BASIS OF COMPETITIVE ABILITY OF
ECONOMY
Jaroslava Hečková – Alexandra Chapčáková

196

CONTROLLING PODNIKOVÝCH PROCESOV
BUSINESS PROCESS CONTROLLING
Lenka Hudáková Stašová

210

POSTAVENIE A ÚLOHA SPRÁVCU KONKURZNEJ PODSTATY
THE POSTS AND THE TASKS OF THE BANKRUPTCY
TRUSTEES
Mária Jusková

217

MARKETINGOVÁ PODPORA MANAŽMENTU REGIONÁLNYCH
ROZVOJOVÝCH TRENDOV A INOVÁCIÍ MSP V SR
MARKETING SUPPORT TO THE MANAGEMENT OF REGIONAL
DEVELOPMENT TRENDS AND SMES INNOVATIONS IN
SLOVAKIA
Rastislav Kerul'

221

<u>ANALÝZA EKONOMICKEJ POZÍCIE ODVETVIA TEXTILNÉHO A ODEVNÉHO PRIEMYSLU V SR SO ZAMERANÍM NA REGIONÁLNY ASPEKT</u> <u>ANALYSIS OF THE ECONOMIC POSITION OF SLOVAK TEXTILE AND CLOTHING INDUSTRY WITH FOCUS ON REGIONAL ASPECT</u> Dana Kisel'áková	236
<u>EKONOMICKÝ NORMÁL A JEHO VYUŽITIE V MANAŽMENTE FIRMY</u> <u>ECONOMIC NORMAL AND ITS UTILISATION IN (FIRM) MANAGEMENT</u> Rastislav Kotulič	248
<u>VÝZNAM CENOVEJ POLITIKY V ROZVOJI REGIÓNU (S DOPADOM NA MALÉ A STREDNÉ PODNIKY)</u> <u>CONSEQUENCE OF PRICE POLICY IN THE REGION DEVELOPMENT (AND ITS IMPACT OF MIDDLE AND SMALL ENTREPRISES)</u> Michal Mrva	255
<u>HODNOTENIE FINANČNÝCH A NEFINANČNÝCH PRODUKTOV A SLUŽIEB POSKYTOVANÝCH PODNIKATEĽSKÝM SUBJEKTOM SPOLOČNOSŤAMI RIZIKOVÉHO KAPITÁLU</u> <u>ASSESSMENT OF FINANCIAL AND NON-FINANCIAL PRODUCTS AND SERVICES FOR BUSINESS SUBJECTS GIVEN BY VENTURE CAPITAL COMPANIES</u> Erika Palenčárová	260
<u>PREŠOV – VÝCHODISKOVÁ ZÁKLADŇA ELEKTRIFIKAČNÉHO PROCESU NA VÝCHODNOM SLOVENSKU</u> <u>V ROKOCH 1938-1945</u> Miroslav Sabol	266
<u>VPLYV ENVIRONMENTÁLNYCH ZÁŤAŽÍ NA CHARAKTER KRAJINY</u> <u>INFLUENCE OF ENVIRONMENTAL LOADS ON LAND CHARACTER</u> Patrik Škultéty	278
<u>VYUŽITIE ŠTRUKTURÁLNYCH FONDÓV EURÓPSKEJ ÚNIE V KRAJOCH SLOVENSKEJ REPUBLIKY</u>	286

EXPLOITATION OF THE EUROPEAN UNION STRUCTURAL
FUNDS IN SLOVAK REPUBLIC
Juraj Tej

314

ODHAD ÚNIKOV SPOTREBNÝCH DANÍ V SLOVENSKEJ
REPUBLIKE
ESTIMATION OF TAX EVASION OF EXCISE DUTIES IN
SLOVAK REPUBLIC
Radoslav Tušan

325

KAPITÁLOVÁ ŠTRUKTÚRA Z POHĽADU KONCEPCIE
SHAREHOLDER VALUE
CAPITAL STRUCTURE ACCORDING TO THE SHAREHOLDER
VALUE CONCEPT
Zuzana Závorská

VEDECKO-ODBOBNÝ ŠTUDIJNÝ MATERIÁL

372

ZLYHANIA TRHU
MARKET FAILURES
Zuzana Závorská

RECENZIE

392

SMUTNÝ, BOHUMÍR: POTŠTEJNSKÁ MANUFAKTURA NA
ČESKO - KĽADSKÉM POMEZÍ. KĽADSKÝ SBORNÍK – 4.
SUPPLEMENTUM. HRADEC KRÁLOVÉ, 2002. ISSN 1212-
1223. 286 s.
Patrik Derfiňák

394

TRADIČNÉ HOSPODÁRENIE V PODUNAJSKEJ NÍŽINE.
NEDED, VLČANY. ZOST. I. DANTEROVÁ. GALANTA:
VLASTIVEDNÉ MÚZEUM V GALANTE, 2006. ISBN 80-969062-
2-4. 297 s.
Patrik Derfiňák

396

FAGAN, BRIAN: MALÁ DOBA LEDOVÁ. JAK KLIMA
FORMOVALO DĚJINY V LETECH 1300-1850. PRAHA:
ACADEMIA, 2007. ISBN 978-80-200-1457-3. 291 s.
Patrik Derfiňák

Z MINULOSTI A SÚČASNOSTI KNIŽNEJ KULTÚRY PREŠOVA.
ED. DOMENOVÁ, M. PREŠOV: ŠVK, 2007. ISBN 978-80-
85734-67-6. 180 s.

Jozef Hlivjak

398

Súbory sú vo formáte PDF

Do elektronickej podoby pripravila Univerzitná knižnica Prešovskej univerzity v Prešove
© **PULIB 2008**

TRADIČNÉ HOSPODÁRENIE V PODUNAJSKÉJ NIŽINE. NEDED, VLČANY, ZOŠT. I. DANTEROVÁ, GALANTA: VLASTIVEDNÉ MUZEUM V GALANTE. 2008. ISBN 80-969062-2-4. 297 s.	394
<i>Príloha Dejinník.</i>	394
FAGAN, BRIAN: MALÁ DOBA LEDOVA. JAK KLIMA FORMOVALO DĚJINY V LETECH 1300-1850. PRAHA: ACADEMIA. 2007. ISBN 978-80-200-1457-3. 291 s.	396
<i>Príloha Dejinník.</i>	396
Z MINULOSTI A SÚČASNOSTI KNIŽNEJ KULTÚRY PREŠOVA. ED. DOMENOVÁ, M. PREŠOV: ŠVK. 2007. ISBN 978-80-85734-67-6. 180 s.	398
<i>Josef Hrivňák</i>	398

PREDSLOV

Redakčná rada *Zborníka vedeckých prác katedry ekonomiky a ekonomiky* aj v roku 2008 naplnila svoje predsavzatie, prezentovať čitateľom vedecké štúdie a články v elektronickej podobe minimálne jeden krat ročne.

Cieľom zborníka, tak ako po minulé roky, je stimulovať nové myšlienky u vedeckých pracovníkov, ktoré by mohli prispieť k využívaniu nových odborných znalostí v podmienkach súčasného slovenského hospodárstva.

Zborník, svojim obsahom už v prvom, ako aj druhom ročníku zaujal nielen odbornú verejnosť, ale aj študentov Fakulty manažmentu, ktorí si chválili rýchlu dostupnosť k vedecko-odborným príspevkom prostredníctvom internetu.

Rozsah príspevkov redakčná rada pre tretí ročník zborníka stanovila maximálne na 2 A4 (dva autorské listy), pričom jednotlivé publikované v Zborníku majú byť venované výlučne problematike ekonomie, regionálneho rozvoja, odvetrovým a prierezovým ekonomikám, ako aj ekonomickým, právnym, historickým, politologickým, sociologickým a psychologickým pohľadom na danú oblasť.

Príspevky sú v zborníku zoradené abecedne podľa mien autorov a rozdelené do 3 významných častí.

Prvá (hlavná) časť je venovaná nekonferenčným vedeckým štúdiám a článkom, ktoré boli spracované v rámci grantových titulov (VEGA, KEGA a pod.) a kvalifikačných prác jednotlivých autorov.

Druhá časť je už tradične venovaná vedecko-odborným študijným materiálom, ktoré by mali prispieť k rozšíreniu názorov na rôzne odborné témy, ktoré by mali mať uplatnenie hlavne ako učebná pomôcka pri pedagogickom procese.

Tretia časť zborníka je venovaná recenzii na nové knižné publikácie a vedecké zborníky. Verím, že vedecký zborník svojím širokým obsahom a jedinečným tematickým zameraním prispieje nielen k popularizácii tu prezentovaných tém, ale aj k širšej vedecko-odbornej diskusii publikujúcich autorov a ich nasledovníkov.

Prešov, 8. júl 2008

doc. Ing. Rastislav Kotulič, PhD
(predseda redakčnej rady)

OCENOVANIE MAJETKU A ZÁVÄZKOV AKO VÝZNAMNÝ NÄSTROJ METODIKY ÜCÖTOVNÖCTVA

MEASUREMENT OF THE ASSETS AND LIABILITIES AS IMPORTANT INSTRUMENT IN THE ACCOUNTING METHODOLOGY

Renáta Feketeová

ABSTRACT

Every facility has its value in enterprise. The value of facility represents degree satisfaction of needs in reproduction process. The value references to the cost expressed in money. It is extremely difficult to measure the cost of facility – item. The entity applies generally accepted accounting principles for the purposes of measurement. Some of the relevant statutes applied in this process are embedded in law and, as such, are considered to be obligatory. The measurement of the assets and liabilities is very important instrument in accounting methodology.

KEY WORDS

Measure/valuation. Measurement of Assets. Measurement of Liabilities. Measurement in Financial Accounting. Methodology of Accounting.

ÜVOD

Význam, ktorý majú ücötvné informácie pre interných aj externých používateľov, ako aj ich využitie pri finanönom riadení v nadväznosti na finanönú analýzu ukazovateľov (ktoré priamo obsahujú, prípadne sa na ich základe dajú vyöísliť), poukazuje na závažnosť problému, ktorý vychádza zo splnenia základného cieľa ücötvníctva – podať verný a pravdivý obraz o skutoönostiach, ktoré sú predmetom ücötvníctva a o finanönej situácii ücötovnej jednotky.

Oceňovanie v ücötvníctve predstavuje proces spojený s určením peňažnej čiastky, ktorá má byť priradená položke finanöného výkazu. Vzhľadom na to, že ücötvníctvo je vedené v peňažných jednotkách, je zrejmé, že oceňovanie je üstredným problémom ücötvníctva.

- Skutočnosť, že trhové ceny majetku podniku sa v dôsledku vývoja ponuky a dopytu na príslušných trhoch bežne menia. Niektoré z týchto zmien sú zároveň len veľmi ťažko preukázateľné z hľadiska potrieb účtovníctva.
- Kurzy jednotlivých mien (vyjadrujú koľko peňažných jednotiek jednej meny je možné zameniť za peňažnú jednotku inej meny) používaných na trhu sa menia jednak v čase a dokonca v rovnakom okamihu sú pre rovnakú menu používané rôzne kurzy (kurz centrálnej banky, kurzy komerčných bánk - nákup a predaj valút, nákup a predaj devíz).
- Pri oceňovaní je z hľadiska porovnateľnosti potrebné vyjadrovať všetky ceny v jednej mene, najčastejšie v národnej mene, ktorá je používaná v štáte, v ktorom je účtovníctvo vedené.
- V čase sa bežne mení aj kúpna sila peňažnej jednotky používanej v účtovníctve (jej číselné vyjadrenie reprezentuje miera inflácie, prípadne deflácie).

DOSIAHNUTÉ VÝSLEDKY A DISKUSIA

Keďže existuje niekoľko metód (spôsobov) ako oceniť majetok a záväzky, vzniká otázka, ktorá cena je správna. Z tohto hľadiska sa za správnu cenu považuje tá, ktorá najlepšie zodpovedá sledovanému zámeru oceňovania.

Existuje viac dôvodov oceňovania. Medzi najdôležitejšie možno zaradiť:

- oceňovanie pri obstarávaní majetku (kalkúlia obstarávacej, resp. dopytovej ceny),
- oceňovanie podnikových výkonov určených pre trh (kalkúlia predajnej, ponukovej ceny),
- oceňovanie v účtovníctve podniku z hľadiska:
  1. vykázania stavu majetku a zdrojov jeho krytia,
  2. vykázania nákladov, výnosov a výsledku hospodárenia,
- oceňovanie pre potreby zdaňovania .

Oceňovanie majetku a záväzkov, a z toho vyplývajúce závery, sú závislé od postoja účtovnej jednotky. Dôležitý je predovšetkým účel a funkčné hľadisko, ktoré účtovná jednotka oceňovaním sleduje. Od neho je potom závislá hodnotová veličina priradená tomu-ktorému majetku a záväzkom a aj výsledok hospodárenia zistený z rozdielu majetku a zdrojov krytia – účelovosť oceňovania. Pre rôzne účely – napr. daňové, likvidačné, kalkulačné, udržanie rovnovážnej produkčnej sily sa pri nejednoznačnosti úpravy oceňovania v účtovníctve pre ten istý majetok použije iná hodnotová veličina, čo vedie k nepreukázateľnosti a neporovnateľnosti poskytovaných údajov.

Oceňovanie plní dôležitú úlohu pri účtovaní o jednotlivých zmenách majetku a záväzkov počas účtovného obdobia, aj pri vykazovaní stavu majetku a záväzkov a zisťovaní výsledku hospodárenia vyčíslňovaného na konci účtovného obdobia.

– *hodnoty trhové* /tvorené trhom – na základe rovnováhy ponuky a dopytu/

t.j. hodnoty obchodné, výmenné, denné a

– *hodnoty prevádzkové* /pre internú potrebu podniku/.

t. j. vnútorná hodnota, hodnota upotrebenia, kalkulačná hodnota.

Oceňovacími veličinami vo finančnom účtovníctve (oceňovacími základňami) rozumíme rôzne druhy cien v užšom zmysle (preukázateľná miera hodnôt), ktoré sa používajú pri oceňovaní v bežnom účtovníctve a účtovnej závierke.

Keďže v praxi sa vytvorila nejednotná terminológia oceňovacích veličín, obsah jednotlivých cien často konkrétne vymedzujú právne normy upravujúce účtovníctvo, dane, financovanie a pod.

Najčastejšie sa oceňovacie veličiny delia z hľadiska času na:

1. ceny minulosti (historické ceny),
2. ceny prítomnosti (bežné, denné ceny),
3. ceny budúcnosti (vopred stanovené, rozpočtované, plánované ceny).

Ak sledujeme určitú oceňovaciu veličinu bezprostredne potom, ako po prvýkrát nahradila východiskové ocenenie, je potrebné sledovať, aké pravidlá platia pre jej používanie v dlhodobom časovom horizonte. Z tohto hľadiska potom existuje niekoľko základných oceňovacích modelov:

- *model historických nákladov*, pri ktorom po prvotnom ocenení historickými nákladmi zostáva položka aj naďalej ocenená na tejto báze;
- *model reálnej hodnoty*, pri ktorom sa položka po prvotnom ocenení historickými nákladmi ocení reálnou hodnotou a potom sa každoročne preceňuje na aktuálnu reálnu hodnotu;
- *model súčasnej hodnoty*, pri ktorom sa pri položke prvotne ocenej súčasnou hodnotou aj naďalej pokračuje v jej ocenení na báze súčasnej hodnoty.

Na konci účtovného obdobia⁵ každá účtovná jednotka **bilancuje** (hodnotí) výsledok svojej podnikateľskej činnosti. Pri tom používa rôzne postupy, metódy, nástroje a formy (aj v oblasti oceňovania). Súhrn úvah, postupov, metód a foriem bilancovania výsledkov činnosti v konkrétnom podniku sa nazýva **bilančná politika**⁶ účtovnej jednotky. Je to cieľavedomá činnosť, ktorou sa subjektívny názor manažéra zodpovedného za zostavenie a prezentáciu účtovnej závierky do nej prenáša.

Oceňovanie v manažérskom účtovníctve pre potreby riadenia je špecifické tým, že tu nie sú normatívne stanovené oceňovacie veličiny a oceňovacie metódy, aj keď aj tu sú všeobecne uznávané účtovné zásady a princípy v zásade akceptované.

⁵ Účtovným obdobím môže byť *kalendárny rok*, alebo *hospodársky rok*.

⁶ ŠLOSÁROVÁ, A. a kol.: Analýza účtovnej závierky. Bratislava : Iura Edition, 2006, str. 19.

- na základe oportúnnych nákladov,
- na základe dohodnutých cien medzi strediskami.

Zobrazenie nákladov v účtovníctve a ďalších informačných nástrojoch hodnotového riadenia je tiež ovplyvnené spôsobom vyjadrenia a ocenenia nákladov, ktoré priamo nadväzuje na oceňovanie majetku a záväzkov, z ktorého vychádza.. V tejto súvislosti sa rozlišuje finančné, hodnotové a ekonomické poňatie nákladov.

Pre potreby manažérskeho účtovníctva sú východiskovým - hodnotové a ekonomické poňatie nákladov.

Hodnotové poňatie zobrazuje transakcie v parametroch, ktoré by platili v súčasnosti a vzťahuje sa k nákladovému účtovníctvu. Zisk je meraný na princípe zachovania kapitálu. Podľa tohto ponímania podnik dosahuje zisk, keď sa mu podarí reprodukovať vlastný kapitál ocenený výrobnou kapacitou alebo kapacitou podniku.

Ekonomické poňatie nákladov zobrazuje transakcie formou zrovnania s inou, do úvahy prichádzajúcou, alternatívou a predstavuje základné podklady pre rozhodovanie. Zisk je meraný na princípe zachovania kapitálu, pričom jeho úroveň sa znižuje o oportúnne náklady a zvyšuje sa o prípadné oportúnne výnosy.

Ekonomické poňatie nákladov, čiže kvantifikácia **oportúnnych nákladov**, je založená na všeobecnej úvahe, že zdroje podniku sú obmedzené a že konkrétny výdaj majetku za účelom jeho zhodnotenia v jednej podnikateľskej aktivite znemožňuje jeho využitie iným, alternatívnym spôsobom. Obmedzenosť ekonomických zdrojov nedovoľuje podniku uskutočniť všetky možnosti, ale iba niektoré z nich. Na to, aby boli prijaté alternatívy s najvyšším efektom, je potrebné, aby odmietnuté alternatívy prinášali nižší prospech. *Oportúnne náklady* sú charakterizované ako „ušíe“ výnosy, teda tie o ktoré sa podnik neprijatím danej alternatívy pripraví. Naopak *oportúnne výnosy* predstavujú náklady, ktoré nevzniknú, pretože danú alternatívu neuskutoční. Tieto kategórie sa uplatňujú predovšetkým pri rozhodnutiach optimalizácie sortimentu najmä v podmienkach, kde má podnik obmedzené zdroje svojej činnosti.

Nemalú mieru zohráva aj potreba zistiť výnosnosť alternatívy, ktorá by znamenala ukončenie výroby a prenajatia vlastného majetku a zhodnocovania finančných prostriedkov formou úrokov z vkladov a investícií. Táto alternatíva, v porovnaní s podnikateľskými výrobnými stratégiami o ktorých sa uvažuje, by mala vychádzať zreteľne horšie, aby bolo optimálne pokračovať v podnikaní, nakoľko by sa tu malo premietnuť podstupované podnikateľské riziko.

Pri výpočte oportúnnych nákladov a výnosov jednotlivých stratégií treba uvažovať aj s možnosťou rozšírenia „úzkych miest“ a s tým spojených nákladov. Pri výpočte oportúnnych nákladov a

a *výťažnosti* (maximalizácia objemu výkonov pri stanovenom vynaložení zdrojov) – relatívne zníženie nákladov.

Ekonomická **účinnosť** je daná vzťahom vynaložených nákladov a s nimi súvisiacimi výnosmi – možno ju kvantifikovať pomocou zisku.

Ekonomická **efektívnosť** vychádza tiež z priradovania nákladov k dosiahnutému ekonomickému prospechu, ale úroveň zisku sa navyše vzťahuje k nejakej základni, ktorou môže byť napr. suma zdrojov viazaných v činnosti, alebo celková suma aktív.

Nesprávne riešenie oceňovania majetku a záväzkov v účtovníctve má aj makroekonomické dôsledky. Systémy založené na princípe oceňovania v obstarávacích cenách majú v období výrazného rastu cien za následok deformáciu hospodárskeho cyklu, resp. niektorých jeho fáz. Nadhodnotenie zisku (podhodnotenie strát), typické pre účtovníctvo založené na oceňovaní v historických cenách má v období výraznejšieho rastu cien a inflácie za následok urýchlenie (skrátenie) fázy konjunktúry, podobne nadhodnotenie straty v období recesie a poklesu cien vedie k predĺženiu fázy recesie.

Oceňovanie majetku a záväzkov výrazne ovplyvňuje všetky finančné ukazovatele účtovnej jednotky. Preto je dôležité, aby účtovná jednotka venovala dostatočnú pozornosť problematike oceňovania, mala by zvoliť taký spôsob oceňovania, ktorý rešpektuje právne požiadavky danej krajiny, a súčasne dodržiava podmienky preukázateľnosti a objektívnosti účtovných informácií.

Regulácia oceňovania v účtovníctve (finančnom účtovníctve) sa uskutočňuje jednak celosvetovo, ako výraz stále sa rozširujúcej globalizácie účtovníctva, ďalej na úrovni jednotlivých regionálnych ekonomických zoskupení, a samozrejme aj na úrovni národných účtovných systémov. Závažnosť dôsledkov oceňovania majetku a záväzkov vyvoláva potrebu stanovenia prísnych pravidiel aj v štandardoch finančného výkazníctva – IAS/IFRS.

Rozdiely v oblasti oceňovania majetku a záväzkov vo finančnom účtovníctve v medzinárodnom meradle sa postupne eliminujú a dochádza k zjednocovaniu metodických nástrojov a postupov v tejto oblasti. Zároveň tým dochádza k zvyšovaniu významu oceňovania, ako metodického prostriedku účtovníctva.

SÚHRN

Každý statok má schopnosť uspokojovať potreby. Hodnota statkov vyjadruje mieru uspokojenia potrieb vyvolaných reprodukčným procesom v podniku (stupeň užitočnosti). Hodnota vyjadrená v peniazoch je reprezentovaná cenou. Stanovenie ceny statku (ocenenie) je nesmierne zložité. Použitie konkrétnej techniky oceňovania majetkových súčastí vo finančnom účtovníctve je výsledkom aplikácie právnych noriem a všeobecne uznávaných účtovných zásad a princípov

KONTAKTNÁ ADRESA

Ing. Mgr. Renáta Feketeová, Katedra účtovníctva a auditorstva, Fakulta hospodárskej informatiky EU v Bratislave, Dolnozemska cesta 1, Bratislava, email: feketeov@euba.sk